



LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJA · LATVIAN ACADEMY OF SCIENCES

Rīgā, 2023. gada 2. jūnijs

Latvijas Nacionālais kultūras centram

Par Piebalgas kultūrtelpas iekļaušanu Nemateriālā kultūras mantojuma sarakstā

Piebalgas kultūrtelpa ir svarīgs mūsdienu Latvijas kultūras un vēstures elements un nozīmīgs simbols Latvijas kultūras mantojumam un tradīcijām. Piebaldzēnu identitātes apziņa (pašapziņa) izteikti veidojās 19. gadsimtā, kas saglabājusies līdz mūsdienām. Šis unikālās kultūrtelpas attīstību ir veicinājusi piekļuve zināšanām, atšķirīgais ģeogrāfiskais izvietojums un arī atšķirīgā etnoģenēze. Rezultātā Piebalga 19. gadsimta otrajā pusē tiek pieskaitīti tādiem latviešu kultūras un atmodas centriem kā Rīga, Jelgava, Tērbata, Pēterpils un Maskava.

Kopienas šodienas izteikto identitāti un piederības sajūtu veido daudzi elementi, kas iekļauti arī Latvijas kultūras kanonā - Vidzemes pauguraiņu ainava, ar Piebalgas vārdu saistītais Emīlis Melngailis, Imants Kalniņš, piebaldzēni Emīls Dārziņš, Kārlis Skalbe, brāļi Kaudzītes. Taču papildus tam ir minami arī tādi elementi, kā Piebalgas viensēta, amatniecības tradīcijas un to kopšana mūsdienās, aušana un ratiņu dreijāšana.

Mūsdienās Piebalga, kā vairums lauku teritorijas, saskaras ar dažādiem izaicinājumiem, ko raksturo demogrāfija, migrācija un iedzīvotāju skaita samazināšanās, kam ir kritiska ietekme uz kultūrtelpas pašsaglabāšanos, kultūras tradīciju pārmantošanu, skolu nākotni utt.

Piebalgas kultūrtelpas iekļaušana Latvijas nemateriālā kultūras mantojuma sarakstā veicinās piebaldzēnu kopējo apziņu, identitāti un piederību Piebalgai un Latvijai. Piebalgas kultūrtelpas iekļaušana Latvijas nemateriālajā kultūras mantojuma sarakstā garantēs ļoti svarīgo Piebalgas kultūrvēsturiskās vides un kultūrtelpas saglabāšanu un ekonomisko ilgtspējas attīstību.

Dr.hist. Guntis Zemītis

Latvijas Zinātņu akadēmijas

Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļas priekšsēdētājs,

LZA īstenais loceklis